

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ενας λαός θνύεται ήμα
δαίξη πώς δε φοβάται την
αλήθεια. — ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φυ-
οικούς της κανόνες.
ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΚΗ 27 ΤΟΥ ΓΕΝΝΑΡΙΟΥ 1908

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘΜ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 280

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. 'Ιστορικά ξεγυμνώματα (Πρόλογος).

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Τὰ «Γεωργικά» τοῦ Βιργιλίου (βι-
βλίο πρῶτο).

Γ. ΣΚΛΗΡΟΣ. Διαλεκτικός ὕλισμός.

Η ΣΤΑΧΤΟΠΟΥΤΑ. Τὸ φόρεμα τῆς νύφης.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Οἱ «Ἀλυσίδες» ἐν τῷ θέατρο.

Β. Δ. ΘΕΟΦΑΝΙΑΣ. Θεὸς καὶ ἐκκλησία.

ΓΕΡΑΓΩΤΗΣ. Καὶ πάλι ὁ Γεραγώτης.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ — ΜΙΑ ΠΑΡΕ-
ΞΗΓΗΣΗ— Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟ-
ΣΗΜΟ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΞΕΓΥΜΝΩΜΑΤΑ

Λάβαμε τὰ «'Ιστορικά ξεγυμνώματα» τοῦ Ἀρ-
γύρη Ἐφταλιώτη καὶ ἀρχίζομε ἀπὸ τὸ φύλλο τῆς
ἄλλης Κεριακῆς νὰν τὰ δημοσιεύομε ἐν τῷ «Νουμᾷ».
Τὶ ἀξίζει τὸ καινούριον αὐτὸ ἔργον τοῦ συγγραφέα τῆς
«'Ιστορίας τῆς Ρωμιοσύνης» καὶ ποῖα εἶναι ἡ μεγά-
λη ἐθνικὴ σημασία του, θὰν τὸ δοῦτε οἱ ἀναγνώστες
μας καὶ θὰν τὸ κρίνουνε μοναχοὶ τους. Ἐμεῖς δηλώ-
νομε πὺς μ' ἐθνικὴ περηφάνεια τὸ δημοσιεύομε,
προσφέροντας μάλιστα, σήμερον πάλιν, στοὺς ἀνα-
γνώστες μας τὸν πρόλογόν του.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Σκοπὸς μου σιτάταχτα αὐτὰ σημειώματα
εἶναι νὰ ξεγυμνώσω, ὅσο μὲ βοηθοῦνε τὰ μι-
κρὰ μου μέσα καὶ ὁ λίγος καιρὸς μου, μερικὰ
φουσκωμένα εἰδωλά τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας μας
ἀπὸ τὴν «Ἀλωση» ὡς τὴς παραμονῆς τοῦ Ἐλκο-
σιένα· καὶ ἀφοῦ τὰ ξεγυμνώσωμε, μὲ τὴν ἄδεια
τοῦ ἀναγνώστη νὰ τὰ σπᾶσωμε καὶ νὰ τὰ πε-
τάξωμε, ὥν, καθὼς προβλέπω, βροῦμε πὺς
ἀπὸ καὶ μέσα πηγάζουνε τὰ μεγαλύτερά μας
πνεύματα καὶ οἱ πῦρ δεινὲς σφοδρὲς μας.

Γιὰ νὰ πετύχωμε τὸ σκοπὸ μας, ποῦ εἶ-
ναι ἡ ἀλήθεια, μὲ τρόπο ἀφιλονίκητο, θὰ
πασκίσουμε νὰ σταθοῦμε δὺς διόλου ἀπὸ ἑξῆς
ἀπὸ τὸ ζήτημα. Ὅσο γίνεται ἀπὸ μακριά, ὅσο
μποροῦμε ἀπὸ τ' ἀψήλ. Ἴσως ἴσως μὲ τὴ
βοήθεια τῆς φαντασίας, καὶ λίγο σὰν ξένοι. Εἴ-
ναι πολὺ σοβαρὸ τὸ ζήτημα· εἶναι ἐδῶ ζωὴ ἢ
θάνατος γιὰ τὸ «Ἔθνος», καὶ ἢ θὰ διαβάσωμε
τὴν ἱστορίαν μας καταπὺς πρέπει καὶ εἶναι χρέος
μας, γιὰ νὰ ὠφεληθοῦμε ἀπὸ τὰ περασμένα
καὶ νὰ κανονίσουμε τὰ μελλούμενα, ἢ ἂς κλεί-
σωμε τὸ βιβλίον καὶ ἂς ξαναρχίσουμε τὸ νανού-
ρισμα ἴσα μὲ νὰ μᾶς πάρη μιὰ καὶ καλὴ ὁ θ-
πνος ὁ ἀτέλειωτος.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΤΟΥ ΒΙΡΓΙΛΙΟΥ

(Μεταφρ. Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ)

ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΩΤΟ

Τὶ κάνει τὰ γεννήματα καλὸν ἔργον, μὲ τί ὕμνον
Ταυρίζει νὰ γινῶνται, Μακίηρα, τὰ χωράφια
Καὶ ἐν τῇ πελῆϊ νὰ δένεται τὸ κλῆμα· ποῖες φροντίδες
Κατατερὰ καὶ πρόσβατα χρειάζονται· καὶ πόση
Πρόξεν θέλουν οἱ μέλισσες, ποῦ οἰκονομοῦν· ἐδῶθε
Θ' ἀρχίσω τὸ τραγῶδι μου. Τοῦ κόσμου ἐσὶς φωστῆρες
Λαμπρότατοι, καὶ ὁδηγῆτες ἐν τῷ οὐρανῷ τοῦ χρόνου,
Ὅπου περνοῦ καὶ Ἀήμητρα παρέμνοστη, καὶ Βάκχε,
Ἀνίσως μὲ τὴ χάρη σας ἔκαμε ἡ γῆς ἀστάσι
Θεοφάτορον τὸ Χαοτικὸν βαλάνι τῆς, καὶ ἀνίσως
Μὲ τὰ σταφύλια, ποῦ ἤρατε, τὸ κύμα τοῦ Ἀχελώου
Ἀντάμωσε, καὶ Φαῦνοι ἐσὶς, ποῦ ἡ δύναμις σας σκέπει
Τοὺς δουλευτὰς, Φαῦνοι καὶ κρησίδες Ἀρσάδες,
Ἐλάτε· ἐγὼ τὰ δῶρα σας ψάλλω. Κεῖ ὦ Ποσειδῶνα,
Ποῦ ἔκρουσες μὲ τὴν τρίαινα τὴ δύναμίν σου τὸ βράχο,
Καὶ πρώτη ἡ γῆς ἀνάδωκε τὸ ἔνι ποῦ κλῆμνιτρᾷ,
Καὶ σὺ ποῦ στέκεις ἐν τῷ ὄρει καὶ ποῦ γιὰ σὲ

[οἷς Κέας]

Τοὺς λόγγους τοὺς θεοφάτορους λευκὰ δαμάλια
[βόσκουν]

Τρακόσια, καὶ τῶν κοπαδιῶν φυλάκτορα ἐν Πάνα,
Ἄν ἀγαπᾷς τὸ Μάινον καλὸν ἔργον φανίσου,
Ἀφίνοντας τὸ πατρικὸν τὸ δάσος, Τεγεαίε,

Καὶ τοῦ Ἀνκαίου τὰ βουνά· καὶ τῆς ἐλῆϊς εὐρέτρα,
Καὶ σὺ παιδί ποῦ ἀνάδεις τὴν ἡγεμονίαν τῶν τέλει,
Καὶ σὺ Σιλβίαν, ποῦ κρατεῖς χολὴν κυπαρισσίου
Σύρριζον· καὶ δλοὶ σας θεοὶ καὶ θεαῖνες ἀντάμα,
Ποῦ εἰχτετε τὰν ἀβλῆμα πρόθυρα ἐν τῷ χωράφῳ,
Καὶ νέους θρέφετε καρποὺς χωρὶς κανένα σπόρον,
Καὶ χύνετε ἀρετὰ πολλὰς βροχάδες οὐρανῶθεν·
Καὶ τέλος καὶ σὺ, Καίσαρα, ποῦ γλῆγορα θὰ σ' ἔχουν
Ἀν ἔξω τῶν ἀθανάτων ποιοὶ σύλλογοι, εἴτε θέλεις
Νᾶνεις φροντίδα γιὰ τὴ γῆς, νὰ κυβερνᾷς τὴς χώρες,
Καὶ σένα νὰ ποραδεχτῇ τῆς τρικυμίας ἀφέντη
Καὶ τῶν καρπῶν δημιουργὸν ἢ τρισμεγάλην σφαῖραν·
Εἴτε καὶ ἂν ἐρθεῖς σὰ θεὸς τοῦ ἀπέραντου πελάγους,
Κ' οἱ ναυτικοὶ τὴ χάρη σου μονάχα προσκυνήσουν,
Καὶ σὲ λατρεύει ἡ ἀκρόκοσμος Θούλα, καὶ σ' ἀγοράσει
Μ' ὅλα τὰ κύματα γαμπρὸν ἢ θετὶδα δική της·
Εἴτε καὶ μὲ τοὺς ὄνιμους τοὺς μήνες σμίξεις, ὕμνον
Καινοῦριον, ἐκεῖ ποῦ ἀνάμεινα σιτάτρα τῆς Ἐργιόνης
Καὶ σὲς χεῖλές ποῦ ἀκολουθοῦν εἶνε ἀνοιχτὸς ὁ τόπος,
(Ὁ φλογισμένος ὁ σκορπιὸς μαζεύει ἀπὸ τὰ τώρα
Ὁ ἴδιος τὰ βραχίονά του, καὶ τοῦρανοῦ σ' ἀφίνει
Περσώτερον ἀπὸ τὸ σωστὸ μοιράδι) ὅτι καὶ ἂν θᾶσαι,
(Τὶ βασιλῆα τὰ Τάγματα δὲν πρέπει νὰ σ' ἐλπίζουν,
Μὴ σὺρθεῖς τόσο φοβερὸς πόθος νὰ βασιλεύεις,

Ἄν καὶ θαμάζουν οἱ Ἕλληνες τὰ Ἡλυσιακά λιβάνια
Κ' ἡ Περσεφόνη ἀρνήθηται τὴ μίαννα ν' ἀκλουθήσει,
Ποῦ τὴ ζητοῦσε) στρέξε ἐπὶ τ' ἀπόκοτον ἄρχισμά μου
Καὶ δός του δρόμον εἴκοιλον, καὶ βάδιζε μαζὶ μου
Σπλαχνιστικὸς γιὰ τοὺς γεωργούς τοὺς ἄνθρωπος

[τῆς σιτάτας,

Καὶ μὲ δέσσεις συνείδησε νὰ κράζεις ἀπὸ τώρα.

Μὲ τὴν καινούριαν ἄνοιξιν σὰ νεοκλῆσαι ὁ πάρος

Στὰ θολωμένα τὰ βουνά καὶ μὲ τὰς λυώνει

Ὁ σάπιος σβώλος, παρεντὸς ζεμένο τὸ δαμίλι

Στὸ πλακωμένο τῆλαρον τὸ μονογεντὸ ἄς μοῦ ἀρχίσει,

Κεῖ ἄς μοῦ ξαστράφει τὸ γυνὴ σ' ἀέλικα τροχισμένο.

Μονάχα ἡ γῆς, ποῦ δύο φορές ἤλιο γρικᾷ καὶ κρύν,

Στοῦ δουλευτῆ τὰ χόρταρον τοὺς πόθους ἀπαντᾷ·

Κενοῦ τ' ἀμπάρι ἐσκείρωσεν ὁ ἀμείτρητος ὁ θεός,

Πρὶν ὅμως σκίσει σίδερον τ' ἀνθρώπου χωράφι,

Νὰ μάθουμε τοὺς ἄνεμους θὰ λάβουμε τὴν ἔργον

Καὶ τοῦρανοῦ τὰ διάφορα σιτήματα καὶ τοὺς τόπους

Τὶ δούλευαν οἱ παλαιοὶ καὶ τί εἶναι φροντικὸν τους,

Καὶ κάθε μέρος τί γινᾷ καὶ τί τὸ κάθε ἀρνέται.

Ἐδῶ προκόβουν τὰ σιτάρια καὶ ἐκεῖ τ' ἀμπέλια κάλλιον,

Κεῖ ἄλλοι τῶν δέντρων οἱ καρποὶ καὶ πρᾶσιζον

[χόρτα

Ἀπρόσταχτα. Μὴ δὲ θεωρεῖς ποῦ οἱ τρικυμοὶ Σαβαῖοι

Μᾶς στέρνουν τὰ βετάνια τους, ἢ Ἰνδία τὸ γλῆνισόν της,

Ὁ Τρωὶλος κρόκον ἀρώματα καὶ οἱ Χάλυβες οἱ ὑδροκοί

Σίδερον; Καὶ φαρμακερὰ κακώματα στέρνει ὁ Πόντος,

Κ' ἡ Ἱππερὸ τῶν Ὀλυμπιακῶν πουλῶν τῆς τὰ

[βάρια.

Ἡ Φύση ἀμέσως πρόβαλε σὲ διορισμένους τόπους

Τοὺς νόμους τοῦτους καὶ ἔγραψε συνθήκας ἀναιώνιες,

Ἀμα ποῦ ὁ Δευκαλίωνας ἐν τῷ ἀδειανῷ τὸν κόσμον

Τὴς πέτρες ἐπρωτόρριξε ποῦ γίνετο ἀνθρώπων,

Τὸ γεννοβόλι τὸ σκληρὸ. Λοιπὸν ὁμοῦς ἄς γέρονται

Τῆς γῆς τὴν ὄψιν τὴν παλαιὰ τὰ δεινὰ δαμάλια,

Δίχως νὰ χάνεται ὁ καιρὸς ἀπὸ τοὺς πρώτους μήνες

Τοῦ χρόνου, καὶ τὸ σκοπιστὸν τὸ καλοκαίρι ἄς βροῖται

Μὲ τῶριμον λιπύρι τον τοὺς σβώλους ποῦ ἀπομένουν,

Ἀλλὰ ἂν δὲν εἶνε γόνιμον τὸ χῶμα, τότε φτάνει

Νὰ τ' ἀλαφρώσουν ἀέλικες ριχοὶ σὰ βγαίνει ὁ

[Ἀρκετοῦρος.

Θάπνιγε ἀλλοιῶς τοὺς γελαστοὺς καρποὺς ἐκεῖ τὸ χόρτον,

Κ' ἐδῶ ἐν τῷ ἄμμον τὸ φτωχὸν θάφνιγε ἡ λίγη νότια

Κεῖ ὁμοίως σ' ἀντικατάλλαγες χρονίους δὲ θὰ

[δουλεύεις

Τὸ θερισμένο νύστωτον χωράφι καὶ θ' ἀρῆναι

Στὴ σκόλη νὰ δυναμωθοῦν οἱ μονοεισμένοι κάμπιοι,

Ἡ, μ' ἄλλο ἀστέρι, κίτρινον σιτάρι θέ νὰ σπείρεις

Ἐκεῖ ὅπου πρὶν ἐθέρισες τὸ σπέρμα τὸ προκομμένο

Στὸ βροντερὸν λαβίδι τον καὶ τὴν λιανὴν τὴν γέννα

Τοῦ λαθυριοῦ καὶ τοῦ προκομμένου τοῦ λουμπανιοῦ τὰ

φλέστρα

Τὰ κάλωπα, καὶ τὸ λογγὸ ποῦ δλόγυρα ἀντηχοῦσε
Γιατὶ τὰ λινάρφοντα σὺγκαινε τὰ χωράφια,
Κεῖνε κ' οἱ σπόροι τοῦ βρωμοῦ, καῖνε κ' οἱ πα-
[παροῦνες,

Ποῦνε μὲ τοὺς Ληθαῖκούς τοὺς ὕπνους μοσκεμένους.
Μὰ σὺν ξολλάξεις τὲς σποριῆς τοὺς κόπους σου
[εὐκολαίνεις,

"Α μοναχὰ δὲν ντρέπεσαι τὸ χῶμα τὸ ἀναμμένο
Νὰ τὸ χορτάσεις κοπιῆς παχειὲς καὶ στὰ χωράφια
Τὰ ξεπεσμένα ἀκάθαρτες νὰ ρίξεις στάχτες" κ' εἶπαι,
"Ἀλλάζοντας καὶ τοὺς καρπούς, οἱ κάμποι ξεμουδιαίνουν
Κι' ὡς τόσο οὔτε τὸ δόσιμό τῆς γῆς τῆς χερσωμένης
Δὲν ἀπολείπει. Τὸ συγχρὸ σπέρνει κ' ὅλα οἱ κάμποι
Ν' ἀνάφονται καὶ τὰ λαφύρα τὰ χύρατα νὰ κάψουν
Οἱ φλόγες ποῦ τριζοκοποῦν, εἴτε γιατί ἀπὸ κείθε
Τὸ χῶμα παίρνει δυνάμεις κρουφές καὶ πλούσιο
[θρέμμα,

Εἴτε γιατί μὲ τὴ φωτιά τοῦ ξεθυμαίνον ὕδρος
Οἱ κακοσύνες κ' οἱ ὄγρητες οἱ ἀνέφελες σὺν ἴδρος
Βγαίνουν, ἢ ποῦ περσότερους δρόμους καὶ φουσητῆρες
Κλειστοὺς ἀνοίγει ἡ ζεστοσιά, κ' εἶπαι τὸ νὺ χορτάρι
Παίρνει χυμούς, ἢ καὶ γιατί φεύγει περσὰ καὶ σφίγγει
Τὲς φλέβες τὲς δρθάνοιχτες, κ' εἶπαι ἡ λιονὴ ψυχάλα,
"Ἡ ἢ μπόρεση ἡ δεινότερη τοῦ ἡλίου τὰ φωμμένον,
"Ἡ καὶ τὸ κρύο τὸ ψιλὸ τῆς μπόρας δὲ θὰ βλάπτουν.

Πολὺ βοηθάει κ' ὅλος τῆ γῆς ὕποιος μὲ τὲς
[ἀξίνες

Τοὺς σβώλους τοὺς ἀσάλευτους συντρίβει κ' ἀπὸ πύνου
Σέρνει τὰ βέγγινα πλεχτά, (τοῦ κάκου δὲν τηράζει
"Εκεῖνον ἀπὸ τὰ ψηλά τοῦ Ὀλύμπου ἢ ξανθομάλλα
Δήμητρα) κ' ὕποιος, γέροντας λοξὰ τὸ ἄλτρι, πάλι
Χαλὰ τὲς εἰχες ποῦ ὕκωσε στὰ σιάδια τὰ σκιαμένα
Καὶ σκάφτει τὸ συγχρὸ τῆς γῆς κ' ὀργώνει τὰ χωράφια.

Προσευκηθῆτε, δουλεντές, γιὰ βροχερὰ ἡλιοστάσια
Καὶ γιὰ χειμῶνες ξάστερους. Στὲς σκόνες τοῦ χειμῶνα
Τὰ στάγια εἶνε πασίχαρε, χαράμενος κ' ὁ κάμπος :
Εἶνε χωρὶς ὀργώματα περήφανη ἡ Μυοσία

Τόσο, κ' αὐτὰ τὰ Γάργαρα τοὺς θέρους τους διαμάζουν.
Τι θὲ νὰ πῶ γιὰ κείνον, ποῦ, σὺν ἔρριξε τὸ σπέρσο,
"Ἀέσως τὰ ἡμερώματα διωβαίνει καὶ γκερμίζει
Τὲς σωριασμένες χοῦμους, ποῦχουν περσίσιο πάχος,
Καὶ τὸ ποτάμι στὲς σπορὲς ἀπέκλειθε ὀδηγᾷ,
Καὶ τὰ τραφούλια ποῦ ἑπακοῦν, καί, σὺντα ὁ κάμπος
[βράζει

Ξερός, μὲ ἐτοιμοθάνατα χορτάρια, νὰ τὸ κῆμα
"Ἀπὸ τοῦ ὀρθοῦ μονοπατιοῦ τὸ χτένι κατεβάζει ;
"Εκεῖνο πέφτει ἀνάμεσα στοὺς τροχισμένους βράχους

Καὶ βγάζει ἓνα μουρμούρισμα βραχνὸ καὶ θαρπεύει
Τὰ διψασμένα χῶματα μὲ τὸ ἀναβρύσιμά του.
Καὶ τί γι' αὐτὸν ποῦ τὼν σπαρτῶν τὸ θῦμαμα νὰ
[βόσκουν

Στὸ χορτάρι τὸ ἀπαλὸ τὰ πρόβατά του ἀφίνει
"Ἀμέσως ἄμα τὰ φυτὰ τοῦλάκια τους σκεπάζουν,
Μήπως τὰστάκια τὰ βαρεὰ ξεγύρουν τὰ καλάμια ;
Καὶ τί γι' αὐτὸν ποῦ ὅσα νερά συμμαζέψαν οἱ βάλτοι
Μακρὰν ἀπὸ τὲς χοῦμους τὲς πισταριῆς ξεσπάει,
Σὰ μάλιστα στοὺς ὕστατους τοὺς μῆνες τὸ ποτάμι
Ξεχειλισμένο χύνεται καὶ πλημμυρᾷ, τὰ πάντα
Σκεπάζοντας μὲ βούρβουρες, κ' εἶπαι σὺν ἴδρος νότιες
Χλιαρὲς ἀπὸ τὲς βαθυνὲς τὲς λίμνες ξεθυμαίνον ;
Μὰ ἐνῶ ὅλα αὐτὰ ἐδοκίμασαν τὰ ἔργα τὼν ἀνθρώπων
Καὶ τὼν βοῶιδων στὸ δούλεμα τῆς γῆς, δὲ βλά-
[βουν λίγο

Καὶ τοῦ Στρυμῶνα οἱ γερανοὶ κ' οἱ ἀχόρταγες οἱ χῆνες
Καὶ μὲ τὲς ρίξες τὲς πικρὲς τάντιδ' καὶ ζημιόνουν
Κ' οἱ ἴσκιαι. Δὲ βουλήθηκεν ὁ ἴδιος ὁ πατέρας
Εὐκόλους τοῦ καλλιερῆ τοὺς τρόπους καὶ μὲ τέχνη
Πρῶτος τῆ γῆς ἐσκόλασε, τὸν ἀνθρώπου μὲ φροντίδες
Τὰ φρένα παροξύνοντας, καὶ τὰ βασιλεία του
Δὲ θέλησε νὰ χανωχοῦν σ' ἓνα βαρὺ κοιμησι.
Γεωργοὶ τῆ γῆς δὲν ὀργωναν πρὶν κυριαρχήσῃ ὁ Δίας,
Καὶ μήτε κἂν δὲν ἔκριναν σωστὸ νὰ σημαδεύουν
Τοὺς κάμπους ἢ μὲ τέρμονες νὰ τοὺς ἀποχωρίζουν.
Τὸ χρῆσιμο γιὰ τὸ κοινὸ καθέναν ἐξητοῦσε

Κ' ἐνῶ δὲ γύρευε καρεῖς, ἢ ἴδια ἡ γῆς τὰ πάντα
"Ἐδινε προθυμώτερα. Κακὸ φαρμάκι ἐκείνος
"Ἐχάρισε στὰ σκοτεινὰ σερνάμενα" στοὺς λίκους
Ν' ἀρπάζουν τοὺς ἐπρόστατες, τὴ θάλασσα νὰ σιέται
Καὶ τὴ φωτιά ἐξεμάκρινε, κ' εἶπαξε ὅτι τὰ φύλλα
Τὸ μέλι, κ' ἔσταμάτησε καὶ τὰ κρασιὰ ποῦ ἔτρεχαν
Στὰ ποταμάκια ἐδῶ κ' ἐκεῖ, γιὰ νὰ μορφοῦσι ἡ χρεῖα
Μὲ στοχασμὸ τὲς διαφορὲς τὲς τέχνης γάλλι γάλλι,
Καὶ τὸ χορτάρι τοῦ σταριοῦ σταδλάκι νὰ χαλάρει,
Καὶ τὴν κρουμμένη τὴν φωτιά νὰ τὴν ξεπελεκήσῃ
"Ἀπὸ τὲς στρυναρόφλεβες. Κ' οἱ ρεματιῆς γρικῆσαν
Τότες γιὰ πρώτη τους φορὰ τοὺς κοινοφωμένους
[σκήθρους

Κ' ὕστερα ὁ ναύτης μέτρησε κ' ὀνόμασε τὰστέρια
Πούλια κ' "Υάδες καὶ λαμπρὴν Ἀργεῦδα τοῦ Ἀν-
[κῶνα

Κ' ὕστερα βεῖχε ὁ ἀνθρώπος πῶς κινηγῶνται τ' ἄγρια
Μὲ τὲς θηλειῆς, καὶ πῶς μ' ὀξυῖους γελῶνται, καὶ πῶς
[πρέπει
Νὰ περικλεῖ μὲ τὰ σκυλιὰ τοὺς λόγγους τοὺς μεγάλους.

Καὶ τοῦ πλατειοῦ τοῦ ποταμοῦ τὸ κῆμα τώρα δέρεται
"Ἄλλος μὲ τὸν πεζόβολο καὶ σκίζει το ὡς τὰ βάθη,
Κι ἄλλος τραβᾷ ἀπ' τὸ πέλαγο τὸ νετερό του δέχτι.
Τὸ σίδερο τ' ἀλύγιστο καὶ τὸ ἡγερό λεπίδι
Τοῦ πριονιοῦ ἦρθαν ἔπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὲς σφῆ-
[ρες

Τὸ ξύλο τὸ καλόσκιζο κομμᾶνιζαν—καὶ τέχνες
"Ἐπειτα ἐβγήκαν διάφορες. Κόπια ἀπεικὰ καὶ γτόχι,
Ποῦ σπρώχνει σ' ἔργατα βορεῖα, κατὰβλεαν τὰ πάντα.
Δίδαξε πρώτη τοὺς θνητοὺς ἡ Δήμητρα νὰ σκάβουν
Τῇ γῆς μὲ σίδερο, ἄμα ποῦ κοῦξομα καὶ βολάνια
Λιγότερον σ' ἄγριο δογμὸ καὶ ἀννήθηκε ἡ Δωδώνη
Θεοφῆμα ἡμέσως ἔκριναν καὶ τὼν σταριῶν οἱ ὀρρε-
[σσιες.

Κ' εἶπαι μελοῦρισμα κοκὸ τὴ γλέστορα κατατρώει,
Καὶ στὰ χωράφια τὰ ὀκνηρὰ δρθώνεται τ' ἀγκάθι.
Χαλὰ τὸ γέννημα τραχὺ λογγάρι ξεφτυτρώνει,
"Ἡ κολλητοῖδα, ὁ κλέδωνας, καὶ βασιλεύουν αἴρες
"Ἀτυχες καὶ ἀγριώτεροι μὲς σὺν σπαρτὶ ποῦ λάμπουν.

Γιὰ τοῦτο ἂ δὲν ξεκνηγᾷς μὲ τὰ τσοπὰ τὸ χόρτο
"Ἀδιάκοπα, κ' ἂν τὰ πονηὰ δὲ σκιάξεις μὲ τοὺς κρότους
Κι ἂ μὲ κασάρι τὲς ἰσκιῆς τοῦ ἀνέλιου τοῦ τόπου
Δὲ λιγοστεύεις, καὶ βροχὲς μὲ τάματα δὲν κορᾷεις,
"Ὡρον! τοῦ κάκου θὰ τηρᾷς ξένους σωροὺς μεγάλους,
Καὶ σιῶντας στὰ δρυεῖ τὸ ἔδρὸ τὴν πείνα θὰ παραί-
[τεις.

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΦΟΡΕΜΑ ΤΗΣ ΝΥΦΗΣ

Φίλε «Νοῦμα»,

"Ἀφοῦ μὲ δέχτηκες στὸ σπίτι σου, μοῦδωσες
τὴν καλύτερη θέση, καὶ πῆρες καὶ τὴν περικοπὴ
μου, θὰ πῇ πῶς οἷός εἰσαι δέξου λοιπὸ σὲ παρ-
καλῶ καὶ αὐτὴ μου τὴν ἀπάντησιν στὴν κ. Εἰρήνη
Δεντρινεῦ, ποὺ τόσο μὲ χτυπάει γιὰ αὐτὸ φρέμα
τῆς νύφης.

Δὲν μπορῶ νὰ ρίξω νὰ μοῦ κολλήσουνε μουστάκι,
καὶ μάλιστα στρεμένο, χωρὶς νὰ διαμκρυθῶ. Πο-
λὺ λυποῦμαι λοιπὸ ποῦ ἀναγκάζομαι νὰ χαλᾷσω τὸ
χατίρι τῆς κυρίας, ἀλλὰ μουστάκι δὲν ἔχω ὅσο γιὰ
κεφαλάκι Παριζιάνικο, πρέπει νὰ μὴ γνωρίζῃ κανεὶς
τὴς Παριζιάνες, γιὰ νὰ νομίζῃ ὅτι ὅλες μόνο κεφα-
λάκια ἔχουνε. Εἶναι πολλές ποῦ ἔχουνε κεφάλια, καὶ
μάλιστα κατὰ περισσότερον ποῦ ἔχουν καὶ καρδιά !

Καὶ πρῶτα πρῶτα, δὲν εἶπα ποτὲ πῶς ἡ πριγ-

ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΟΣ ὙΛΙΣΜΟΣ

(Οἰκονομικὸς, ἱστορικὸς ὕλισμος)

Μονισμός—Ἀντισμός. "Ὅλα τὰ φαινόμενα μπο-
ρεῖ κανεὶς νὰ τὰ ἐξηγήσῃ μὲ δύο τρόπους : "Ἡ ὑπά-
γοντάς τα σὲ μιὰ μόνον θεμελιώδη ἀρχή, ἢ τὸ ἐ-
ναντίον σὲ δύο τέτοιες συνυπάρχουσες μαζί. "Ὅλοι ὅ-
σοι παίρνουν ὡς βᾶσιν μιὰ μόνον ἀρχή (ὕλιστικὴ ἢ
πνευματικὴ ἀδιάφορο) ὀνομαζίνται συνήθως : μονι-
σταί, ὅσοι δὲ δύο : διύσταί. "Ὁ συνεπὴς λοιπὸν μονιστὴς
πρέπει νὰ πείρῃ μόνον μιὰ βᾶσιν : ἢ τὴν ὕλη ἢ τὸ
πνεῦμα. Δηλαδή ἢ νὰ παραδέχεται ὡς μόνον ὑπάρ-
χουσα τὴν ὕλη, καὶ ὅλα τὰ φαινόμενα, ἀκόμα καὶ
αὐτὰ τὰ καθαρῶς πνευματικὰ, νὰ τὰ θεωρῇ ὡς ἰδιό-
τητές της, ἢ τὸ ἐναντίον ὡς μόνον ὑπάρχον νὰ πα-
ραδέχεται τὸ πνεῦμα, καὶ ὅλα τὰ φαινόμενα, καὶ αὐ-
τὰ ἀκόμη τὰ καθαρῶς ὑλικά, νὰ τὰ θεωρῇ ἐκφάν-
σεις τοῦ τελευταίου. "Ἀπὸ τὴν ἔποψη αὕτη οἱ ἐν-

θουσιώδεις ὕλισται Γόλμπαχ καὶ "Ελβέτιος, Βύχνης
καὶ Χαίκελ εἶναι τόσο μονισταί, ὅσο κ' ἓνας αὐστη-
ρὸς ἰδεαλιστὴς Λάιθνιτς ἢ Βέρκλεϊ. "Ὅλοι αὐτοὶ εἶ-
ναι συνεπεῖς μονισταί. "Ἐντελὸς τὸ ἀντίθετο μὲ τοὺς
διύστας. Κι αὐτοὶ παραδέχονται πῶς ὕλη καὶ πνεῦ-
μα ὑφίστανται καὶ εἶναι ἐντελῶς ἀνεξάρτητα καὶ
διαφορετικὰ μεταξύ των, ἀλλὰ τὰ φαντάζονται συν-
υπάρχοντα. "Ὁ ἀνθρώπος π. χ. κατ' αὐτοὺς συνί-
σταται ἀπὸ ὑλικὸ σφαιρὸν σῶμα καὶ πνευματικὴ ἀ-
θάνατη ψυχὴ ! Πῶς ὅμως αὐτὰ τὰ δύο ἀνεξάρτητα
καὶ διαφορετικὰ πράγματα συνυπάρχουν κ' ἐπιδρῶν
τὸ ἓνα σ' ἄλλο, ποῦ ἀρχίζουν καὶ ποῦ τελειώνουν
τὰ σῶμα τους, αὐτὰ ὅλα οἱ διύσται δὲν κατόρθω-
σαν ἀκόμη νὰ τὰ ἐξηγήσουν μὲ τρόπο ὅπωςδὴποτε
ἱκανοποιητικὸ καὶ πειστικὸ κ' ἐδῶ ἀκριβῶς εἶναι τὸ
πρῶτό μέρος τῆς θεωρίας τους. Γιὰ τοῦτο ὁ μονι-
σμὸς φαίνεται συνεπέστερος καὶ ἱκανότερος νὰ πείσῃ
τὰ δυνάτα μυαλά, ἂν καὶ ὁ διύσμος ὡς τὰ σήμε-
ρα εἶναι πρὸ πολλοῦ διαδομένος καὶ μπορούμε νὰ τὸν ὀνο-
μάσουμε τὸ μόνον σύστημα ποῦ ἐπικρατεῖ ἐπισήμως
γιὰ ποῖό λόγο, δὲν εἶναι ὁ σκοπὸς μας νὰ τὸ θίξου-
με σήμερα.

"Ὡστόσο, ἀφίνοντας κατὰ μέρος τὸ διύσμό, ὡς
πολὺ ἀκροσφαλὲς ἔδαφος γιὰ τὸ χτίσιμο στεριοῦ οἱ

κοδομήματος, θὰ περιορισθῶμε μόνον στὸ μονισμό μὲ
τὴς δύο μεγάλες του ὑποδιαίρεσεις : "Ἰδεαλισμὸ καὶ
ὕλισμὸ, θεωρώντας ἰδεαλιστὰς ὅλους ὅσοι ὡς βᾶσιν καὶ
θεμελιώδη ἀρχὴ τὼν φαινόμενων παίρνουν τὸ πνεῦ-
μα, ὕλιστὰς ὅλους παίρνουν ὡς τέτοια τὴν ὕλη.

Μεταφυσικὴ καὶ διαλεκτικὴ μέθοδος. Δὲν ἀρκεῖ
ὅμως μόνον νὰ γνωρίζῃ κανεὶς τὴ βᾶσιν τὼν φαινομέ-
νων, τὴν ὑπόστασιν καὶ φύσιν τὼν πραγμάτων, νοών-
τας τὴν μὲ τὴν ἰδεαλιστικὴ ἢ ὑλικὴ μορφή της.
Πρέπει ἐκτὸς αὐτοῦ νὰ ἔχῃ ὀρισμένη παράστασιν τῆς
κατὰστάσεως καὶ πορείας τὼν πραγμάτων καὶ φαι-
νομένων. Δηλαδή νὰ τὰ φαντάζεται ὑπάρχοντα κατὰ
ὀρισμένον τρόπο καὶ μὲ ὀρισμένες σχέσεις ἀναμεταξύ
τους (μένουν δηληστήματα ἢ κινεῖνται, εἶν' ἀνεξάρτητα
κ' ἔχουν σχέση μεταξύ τους κτλ.). Κ' ἐδῶ μὲς πα-
ρουσιάζονται πάλι δύο τρόποι, μὲ τοὺς ὁποῖους μπο-
ροῦμε νὰ φαντασθῶμε τὴν κατάστασιν τὼν πραγμά-
των : ὁ μεταφυσικὸς καὶ ὁ διαλεκτικὸς (κατὰ τὸν
"Ἐγελ). "Ὅσοι μεταχειρίζονται τὸ μεταφυσικὸν τρόπο
τοῦ σκέπτεσθαι (ὕλισται ἢ ἰδεαλισται ἀδιάφορο),
φαντάζονται τὰ πράγματα μᾶλλον ὡς στάσιμα, ἀ-
ποκρυσταλλωμένα, ἄσχετα ἀναμεταξύ τους κ' ἐντε-
λῶς ἀνίκανα νὰ μεταβῶν ἀπὸ τὴ μιὰ κατὰστασιν